

instrumenten slechts dan met chemicaliën te ontsmetten wanneer iedere andere methode onmogelijk is: voor chemische desinfectie komen slechts kwetsbare instrumenten in aanmerking zoals cystoscopen of instrumenten met onderdelen van thermoplastische stoffen vervaardigd.

Dat vagina-specula ontsmet moeten worden, is geen vraag voor wie zich realiseert dat een aantal genitale infecties in Nederland in ruime mate voorkomen. Wij noemen slechts de meest alledaagse ziekteverwekkers: *Neisseria gonorrhoeae*, *Treponema pallida*, *Candida albicans*, *Trichomonas vaginalis*, *Chlamydia oculogenitalis* (ook bekend onder de naam Bedsonia, of TRIC, verwekkers o.a. van insluitel- of zwembad-conjunctivitis), herpesvirus hominis type 2, cytomegalovirus, en tenslotte het virus der serumhepatitis. Hoewel sommige van deze microorganismen inderdaad ongunstige omstandigheden in de buitenwereld slechts korte tijd kunnen overleven, kan men hier nimmer op vertrouwen (o.a. omdat pus en slijm een belangrijke beschuttende werking kunnen hebben) en is enige vorm van desinfectie een dwingende eis van verantwoord geneeskundig handelen. In een drukkante polikliniek voor genitopathologie van de G.G. & G.D. te Amsterdam wordt de volgende methode als routine toegepast: na gebruik wordt het speculum in een pan met zeepepspiritus gelegd, na enige tijd onder stromend warm water gereinigd, om tenslotte gedurende 10 minuten in water te worden uitgekookt. Op deze wijze worden gedurende een ochtendzitting een veertigtal specula roulerend gebruikt.

BOEKAANKONDIGINGEN

Frontiers of hormone research. Vol. 2: Ageing and estrogens. Onder redactie van P. A. VAN KEEF en CHR. LAURITZEN. 192 bl., fig. Karger, Bazel 1973. Prijs: geb. Zw. fr. 45,—.

De waarde van de behandeling met oestrogenen van de vrouw in de postmenopauze is het laatste decennium onderwerp van vele, vaak emotionele discussies geweest. Het is daarom toe te juichen dat thans in boekvorm is verschenen het verslag van een „workshop conference” dat over dit onderwerp werd gehouden in oktober 1972 te Genève, onder auspiciën van de Wereldgezondheidsorganisatie. In 12 goed gedocumenteerde voordrachten van ter zake kundigen wordt het hele onderwerp nuchter en wetenschappelijk benaderd. Ook de op iedere voordracht volgende discussies zijn integraal weergegeven hetgeen een extra bron van informatie oplevert en de leesbaarheid ten goede komt. Men vindt in dit boekje bijdragen over de klinische en endocrinologische achtergronden van de postmenopauze en over de invloed van oestrogenen op de huid, de atherosclerose, het cholesterol- en calciummetabolisme alsook op de psychische functies van de vrouw. Ook de publiciteitsaspecten van het onderwerp komen aan de orde.

De algemene tendens tijdens deze „workshop conference” valt duidelijk uit ten gunste van een behandeling met oestrogenen van vrouwen met postmenopauzale klachten waarbij de noodzaak tot individualisering van de therapie wordt be-

INGEZONDEN

Algeheel vitaliserende antidepressiva

Naar aanleiding van het antwoord op vraag 28 zou ik gaarne het volgende willen opmerken:

Het verbaast me dat in de reeks van niet-sederende antidepressiva imipramine (Tofranil) niet wordt genoemd.

Op grond van een zeer grote praktische ervaring zou ik bij de beschreven patiënt geven: 3 dd 10 mg imipramine, zonodig geleidelijk te verhogen tot 3 dd 25 mg en de eventueel reeds aanwezige of door de imipramine ontstane onrust apart bestrijden met 3 dd 5 mg chloordiazepoxide (Librium) of medazepam (Nobrium).

Mits goed gedoseerd en begeleid is een vitaliteitsstijging dan zeker te verwachten.

Literatuur: Vraag 28 (1973) Ned. T. Geneesk. 117, 856.

Franeker, 8 juni 1973

L. J. VAN HIELE

De reeks niet-sederende antidepressiva, die ik opsomde, had niet de pretentie volledig te zijn. Imipramine kan inderdaad tot de desbetreffende reeks worden gerekend maar wordt geacht een minder krachtige activator te zijn dan de preparaten die wél werden genoemd.

De aanbevolen dosering imipramine lijkt mij (te) laag. De gemiddelde dagdosis kan worden gesteld op 150 mg. Er zijn mij geen gegevens bekend die er op wijzen dat imipramine in een dosering van 30 mg per dag werkzamer is dan een placebo.

nadrukt. Hierbij moet wel worden aangetekend dat zich onder de sprekers geen uitgesproken tegenstanders van deze behandeling bevonden waardoor de discussies enigszins eenzijdig overkomen. Toch zal het kennismaken van de in dit boekje verschaft informatie de meest behoudenden onder ons wellicht kunnen bewegen om hun standpunt in sommige opzichten te herzien. Het wordt in ieder geval van harte aanbevolen aan een ieder die begaan is met het wel en wee van de vrouw in de postmenopauze.

E. V. VAN HALL

H. J. BEKIUS en R. S. TEN CATE, *Steriliteit, behandeling en kennis van instrumenten*. 3e druk. 100 bl., 170 fig. Stenfert Kroese, Leiden 1973. Prijs: ingen. f 14,60.

Dit boekje is bestemd voor degenen die in opleiding zijn tot doktersassistente. Als zodanig is het nuttig en bruikbaar. Uiteraard zijn er onvolkomenheden te constateren. Zo is het bv. jammer dat bij de catheters geen voorbeeld wordt gegeven van de veel gebruikte balloncatheter. Het boekje beantwoordt echter zeker aan zijn doel en zal als zodanig zijn weg wel vinden.

F. J. A. HUYGEN